

URPREMIÄR PÅ INTIMAN 13 FEBRUARI 2015

9,3 PÅ RICHTER- SKALAN

AV ANDREAS NORMAN

I DRAMATISERING AV ANNA KÖLÉN

ANNEKAH/SOVALL

MALMÖ STADSTEATER

MALMOSTADSTEATER.SE

9,3 PÅ RICHTERSKALAN
av Andreas Norman
i dramatisering av Anna Kölen

Urpremiär på Malmö Stadsteater,
Intiman 13 februari 2015

I rollen Erik Olsson

Regi Sara Cronberg

Scenografi och kostym Helle Damgård

Ljus- och videodesign Ulrik Gad

Ljuddesign Jonathan Flygare

Mask Agneta von Gegerfelt

Förlag Albert Bonniers förlag

Minnets arkeologi

Hur minnas det som gör mest ont? Hur närma sig en upplevelse som väcker stark oro, ger mardrömmar och ångest?

Den tjugosjätte december 2004 inträffade tsunamikatastrofen i Asien. Jag var då en ung UD-tjänsteman, under utbildning, och såg, som alla andra hemma i Sverige, tidningsrubrikerna och tevebilderna. Jag undrade varför inte UD kallade in mig i tjänst. Men så, på kvällen den trettionde december, ringde telefonen. I andra änden var en UD-tjänsteman som bad mig åka till Thailand dagen därpå, för att delta i krishanteringen. Det uppdraget, och det jag upplevde i Thailand, blev en av mitt livs starkaste och smärtsammaste erfarenheter. Efter kortare insatser vid ambassaden i Bangkok och på Sveriges kriscenter i Phuket, arbetade jag en vecka i Krabi. Vårt uppdrag var att möta anhöriga och bistå i identifieringen av döda. Vi var unga. Vi arbetade dygnet runt, ofta omgivna av hundratals döda. Vi mötte anhöriga och överlevande som sökte efter saknade, människor som befann sig i sina livs hemskaste stunder. Vi arbetade jämte utmattade rättsläkare och thailändska tjänstemän. Många av oss i krisinsatsen hamnade själva i kris och slutade fungera. Alla var vi på olika sätt på väg mot sammanbrott. Insikten om hur illa hela den svenska krisinsatsen var skött blev sedan en djup besvikelse och väckte en stark frustration som jag, och många med mig, bar med mig när jag återvände till vardagen hemma i Sverige. Det dröjde, men tio år efter katastrofen lyckades jag till slut sätta ord på alla mina tankar, känslor och minnen från arbetet i Thailand. Den berättelsen är *9,3 på Richterskalan*.

De första åren efter tsunamikatastrofen levde jag utan att orka tänka på vad jag hade varit med om. Jag ville känna att allt var "normalt". För vem vill inte bara vara glad, vem vill inte slippa få sin verklighet söndersliten av oro och sorg? Men minnen och känslor försvinner inte av att man tittar åt ett annat håll. De bortträngda känslorna tar andra former, och till slut blev jag tvungen att möta dem. Minnen återkom, bit för bit. Plötsligt: lukter. Jag mindes värmen, tröttheten. Ansikten, röster, möten. Somliga minnen var otydliga, medan andra var egendomligt knivskarpa. Sakta närmade jag mig katastrofen och Thailand, sakta återvände jag till känslor som jag låst in. Sju år hade då förflutit sedan katastrofen. Jag insåg: detta skulle jag skriva om. Men hur?

Jag gjorde ett första försök våren 2011. Jag sökte material i arkiven, läste mina egna rapporter från Krabi och krishantering, i ett försök att verkligen närma mig vad som hände. Det slutade med att jag satt på mitt tjänsterum på UD och grät. Så, hösten 2013 började jag skriva. Den här gången kom orden. En berättelse tog form. Min berättelse om tsunamikatastrofen, om UD och om mig själv i kris.

Att försöka förstå sitt liv är att försöka förstå sina minnen. För vad är livet, om inte de minnen, tankar och känslor som fyller var och en av oss, formar oss till de vi är? För mig var det möjligt att komma åt mina minnen först när jag kände mig tillräckligt stark och trygg i att de inte skulle utgöra ett hot. Sorgen och raseriet kunde bli en del av mig, jag behövde inte längre skydda mig.

Även då var det svårt att finna de rätta orden. Jag ville berätta min upplevelse med fullständig ärlighet. Jag ville nå bortom det som redan stod i statliga utredningar och rapporter, och komma nära känslorna och människorna, och låta läsaren följa med på min resa. En lågmäld sorgesång, långt från tidningarnas krisrubriker.

Minnen är känsliga, det gäller att visa fram dem, hantera dem varsamt. Mitt skrivande var ett mödosamt minnesarbete, en form av arkeologi där marken hela tiden förskjuts och förändras under mina fötter.

Jag hade kunnat göra det enkelt för mig. Jag hade kunnat skriva om krishantering och förklara, redigt och klart, hur kriser fungerar. Som om jag förstod allt. Men hade det varit en ärlig skildring av hur det är att närma sig svåra minnen? Hade det varit det uppriktiga sättet att berätta om kaos, sorg, förvirring och raseri? Om hur det är att pressas till sitt yttersta, och försöka förbli en människa mitt i det omänskliga?

Nej. För att kunna tala om det svåraste, måste man våga släppa kontrollen. Våga öppna sig och utforska sina känslor.

Nu finns min berättelse, för alla att uppleva. Mina minnen har blivit ord. De är inte längre inneslutna i mig. De blir ord utanför mitt huvud, bokstavligen, en berättelse utanför mig. Det är enorm lättnad. Men också en saknad. För jag märker att mina minnen har blivit lite mindre levande. Istället lever berättelsen, den tar över. Berättelsen förvandlar minnena till just minnen, inte sår. Jag tror inte att tiden läker alla sår, men vissa läker. När man till slut hittar orden, kanske börjar läkandet då.

Känslorna blir till ord, orden blir en berättelse. Och berättelsen lever vidare, nu som en pjäs. Så fortsätter vi, tillsammans här på teatern, utforskandet av vad det är att vara människa.

Andreas Norman, författare

Tsunamin i indiska oceanen 26 december 2004

En tsunami är en havs- eller flodvåg som orsakas av att havsbotten rör sig i höjled. Det kan hända i samband med jordbävningar, vulkanutbrott eller jordskred. Flodvågskatastrofen 2004 började med en jordbävning under havsbotten utanför ön Sumatra i Indiska oceanen. Jordbävningen var en av de kraftigaste som hittills har registrerats och orsakades av att två kontinentalplattor häftigt rörde sig mot varandra. Detta i sin tur skapade tryckvågor i vattnet som spred sig bort från jordbävningen. När vågorna nådde grunt vatten växte de i höjd och bildade tsunamivågor som svepte in över land med stor hastighet. Vissa vågor var uppemot 20 meter höga och gjorde att stora områden översvämmades.

Det värst drabbade området var provinsen Aceh på norra Sumatra, men även andra delar av Indonesien, Thailand, Sri Lanka och Indien drabbades hårt. Totalt miste omkring 230 000 människor livet och 1,7 miljoner människor blev hemlösa. Även omkring 2 000 turister miste livet och av dessa kom över 500 från Sverige.

Det tog flera dagar innan ordentliga räddningsinsatser nådde fram till de drabbade områdena. Insatserna från Sverige var sena vilket bland annat berodde på bristande ansvar från vissa högt uppsatta politiker, tjänstemän och myndigheter. Efter katastrofen tillsattes en katastrofkommission för att utreda vad som hade hänt och hur insatsen sköttes. Idag är man bättre förberedd om liknande stora räddningsinsatser måste genomföras.

*(ur Nationalencyklopedin, pedagogisk version,
Flodvågskatastrofen av Johan Warell)*

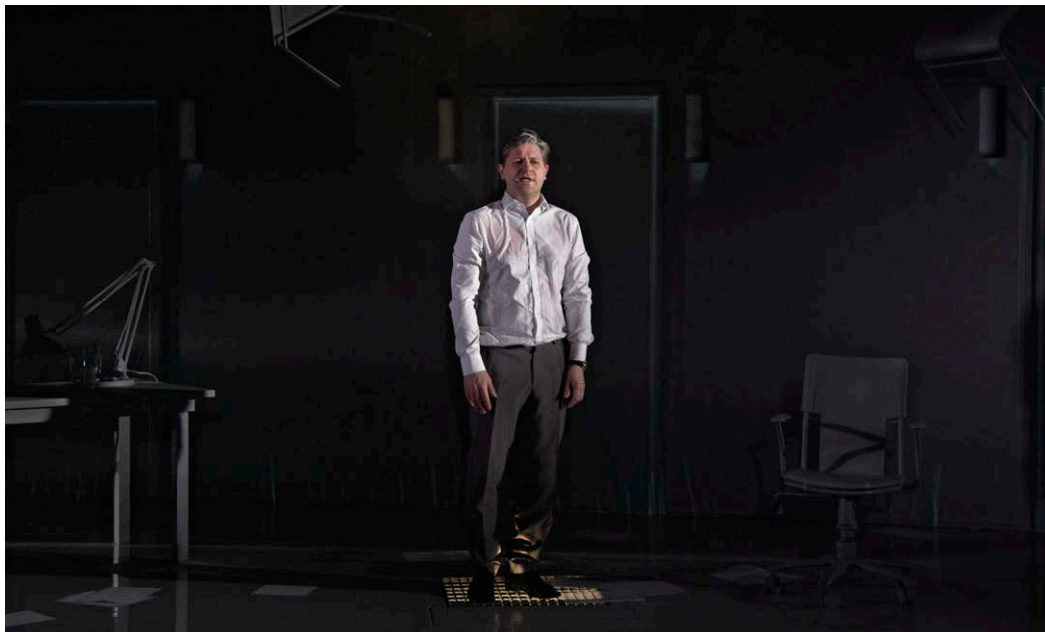

UTRIKESDEPARTEMENTET (UD) är ett departement inom Regeringskansliet. UD:s uppgift är framför allt att hjälpa regeringen att sköta Sveriges utrikespolitik och ansvara för Sveriges förbindelser med andra länder. UD ansvarar också för krisinsatser för svenskar i utlandet och hjälp till svenska medborgare som råkat i svårighet utomlands.

2 500 anställda arbetar på UD. Cirka 740 av dem arbetar på olika enheter, till exempel Säkerhetspolitiska enheten och Konsulära enheten, hemma i Sverige. Övriga anställda arbetar utomlands, där UD har 100 ambassader, 400 konsulat och ständiga representationer vid FN och EU och andra delegationer.

UD leds av ett statsråd: utrikesministern. Utrikesministern har en kabinettssekreterare som närmaste anställd. Tillsammans med de politiskt sakkunniga och presssekreterare utgör de departementets politiska ledning. Större delen av UD:s personal är dock inte politiskt tillsatta, utan består av tjänstemän som arbetar kvar oavsett regeringsbyte.

De tjänstemän som representerar Sveriges regering, periodvis placerade på ambassader och andra beskickningar utomlands, kallas diplomater. I Sverige utbildas diplomater på UD:s diplomatutbildning, ett slags traineeprogram. För att söka diplomatprogrammet krävs en högskoleexamen i juridik, ekonomi eller statsvetenskap samt kunskaper i minst tre språk. Varje år söker mellan cirka 800 och 1200 sökande till diplomatprogrammets 10–15 platser. De som antas till diplomatprogrammet garanteras en tillsvidareanställning på UD. Som diplomat börjar man som departementssekreterare. Vid befordran blir man kansliråd, därefter departementsråd. Ambassadör är den högsta tjänst en diplomat kan få. Ambassadörer är oftast tjänstemän, men de kan också vara politiskt tillsatta och i så fall behöver de inte ha gått diplomatprogrammet.

Inspicient Kristian Larsson
Produktionsassistent/sufflör Hedvig Becke

Medverkande i projektioner:
Sven Boräng, Göran Dyrssen, Hanna Normann
Sandra Stojilkovic, Jonas Svensson

Rörelseinstruktör Jonas Svensson

Teknikmästare
Tove Johansson, ansvarig
Jonathan Flygare, ljud
Ida Holmberg, rekvisita
Daniel Kullman, ljus
Joel Kästel, ljus
Jimmy Nilsson, video
Ulrika Åkerström, rekvisita

Teknisk koordinator Karin Ragnarsson
Kostymkoordinator Andrea Stenman
Skräddarlärling Malin Cederberg
Färgning och kostymservice Alicja Ekerholm

Marknadschef Jenny Bång
Art director Johan Sjövall
Informatör/programredaktör Carin Hebelius
Kommunikatör Erik Roman
Föreställningsfotograf Frans Hällqvist

Försäljningschef Maria Girke Magnusson
Säljare Izabella Parti
Serviceansvarig Inger Börjesson
Tryck KS Print Digitaltryck, Malmö

Koordinator Smedjan Lars-Åke Persson
Koordinator Dekormåleri Agneta Persson
Koordinator Snickeri Helge Sjölin
Tapetserare Mikael Palmqvist
Specialeffektsmakare Magnus Nilsson
Konstruktör Anders Turesson
Scenografiteknic samordnare Erik Pilesjö
Verkstadschef Dan Sörensen

Producent Lisa Ericstam
Dramaturg Anna Kölén
Dramaturgpraktikant Sofia Westerlund
Teknisk chef Maria Månsson
Chef maskavdelningen Agneta von Gegerfelt
Chef kostymavdelningen Paola Billberg Johansson
Föreståndare kostymservice Gyöngyi Balázs
Ljusansvarig Sven-Erik Andersson
Transportansvarig Hans Wendel
Ekonomichef Leif Jönsson
Städledare Rinna Möller

Chefsassistent Sara Backlund Hammar
Teaterchef och ansvarig utgivare Petra Brylander

FOTOGRAFERING OCH LJUDUPPTAGNING ÄR
AV UPPHOVSRÄTTSLIGA SKÄL EJ TILLÅTEN
VAR VÄNLIG STÄNG AV DIN MOBILTELEFON

MALMÖ STADSTEATER